Alcohol- en andere drugpreventie in het onderwijs

VAD 2007

VAD Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15 | 1030 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Inhoudstafel

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw (VAD) overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond de thematiek van alcohol, illegale drugs, psychoactieve geneesmiddelen en gokken, elk vanuit hun eigen invalshoek: opzetten van registratie of onderzoek, uittekenen van preventieprogramma's, hulp op maat, ... Sommige leden van VAD hebben ook een aanbod op het vlak van preventie.
VAD tracht dit alles op elkaar af te stemmen. Cruciaal hierbij zijn studie en onderzoek, uitstippelen van een preventie- en hulpverleningsaanpak, vorming en beleidsvoorbereiding. Onderwijs is één van de maatschappelijke sectoren waarin VAD actief preventie ondersteunt. VAD werkt hiervoor nauw samen met regionale preventiewerkers, verbonden aan Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG).

Bij de DrugLijn, een initiatief van VAD, kan iedereen terecht met zijn vragen over alcohol en andere drugs: Wat doe ik in een crisissituatie? Hoe doe ik aan preventie op school? Waar kan ik informatiemateriaal bekomen? Het team van de DrugLijn biedt een persoonlijk en snel antwoord op maat. U kan bij de DrugLijn ook terecht voor een anoniem, objectief en vertrouwelijk gesprek. Zij kunnen concrete informatie en/of individueel advies geven.

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

Jongeren, alcohol en andere drugs: een situatieschets[1]

Jongeren grijpen gemakkelijker naar genotmiddelen, en dit heeft te maken met een maatschappelijke trend. Het gaat in hoofdzaak over alcohol-, tabak- en medicatiegebruik, maar ook over het gebruik van cannabis en, zij het in heel beperkte mate, andere illegale drugs.

Alcohol

Van alle legale en illegale drugs blijft alcohol nog steeds de nummer één. Op 15-16 jaar heeft bijna iedere leerling al eens alcohol gedronken. Aangezien bijna twee derde van de 12-jarigen zegt ooit alcohol te hebben gedronken, mogen we ervan uitgaan dat een relatief groot deel onder hen in contact is gekomen met alcohol op lagereschoolleeftijd.
Verder treedt met de stijging van de leeftijd ook een verandering op in het gebruikspatroon: onder oudere leerlingen treffen we opvallend meer regelmatige alcoholdrinkers aan. Bijna de helft van de 17-18-jarige leerlingen drinkt minstens eenmaal per week alcohol.
Er zijn ongeveer evenveel jongens als meisjes die alcohol drinken, maar er zijn dubbel zoveel jongens als meisjes die regelmatig alcohol drinken.
Tussen de onderwijsvormen zien we ook verschillen, die in grote mate - maar niet helemaal - kunnen worden verklaard door een verschil in leeftijd. De gemiddelde leeftijd is het hoogst in het BSO, gevolgd door respectievelijk het TSO en het ASO. Wat vooral opvalt, is dat significant meer BSO-leerlingen op regelmatige basis alcopops en sterkedrank drinken, zelfs wanneer we rekening houden met de leeftijd.

Tabak

Vier op de tien leerlingen heeft al ooit gerookt. Het aantal rokers stijgt sterk met de leeftijd - vooral tussen 12-14 jaar en 15-16 jaar - en de meesten roken dagelijks. Op het vlak van roken zijn er nauwelijks verschillen tussen jongens en meisjes.
Wanneer we tabak vergelijken met alcohol, zien we dat het gebruikspatroon van beide legale genotmiddelen erg verschillend is. Er zijn meer leerlingen die stoppen met roken dan leerlingen die stoppen met alcohol drinken. Voor tabak is er in elke leeftijdsgroep een duidelijke groep stoppers. Verder is de groep regelmatige rokers erg groot (zes op de tien rokers rookt regelmatig), wat uiteraard te maken heeft met het erg verslavende effect van nicotine.

---

[1] Cijfergegevens syntheserapport schooljaar 2005-2006 (VAD, 2007).

Over de zes schooljaren heen is het globale percentage leerlingen dat rookt gedaald. Deze daling doet zich vooral voor tot 16 jaar en vinden we niet terug in het BSO.

Psychoactieve medicatie

Het aantal leerlingen dat ooit medicatie heeft gebruikt is vrijwel even hoog als het aantal dat ooit alcohol heeft gedronken. Maar hier houdt de gelijkenis op. Hoewel medicatiegebruik toeneemt met de leeftijd, is er over de leeftijden heen geen stijging in de frequentie van gebruik: medicatie wordt op alle leeftijden hoofdzakelijk occasioneel gebruikt. Bovendien is er een duidelijke groep leerlingen voor wie medicatiegebruik langer dan een jaar geleden is. In de meeste gevallen gaat het om lichte pijnstillers, die - in tegenstelling tot de andere bevraagde geneesmiddelen - zonder doktersvoorschrift kunnen worden gekocht.

Er is een duidelijk verschil tussen jongens en meisjes op het vlak van medicatiegebruik: er zijn meer meisjes die medicatie nemen; het gaat dan vooral om lichte pijnstillers. Er is één uitzondering: opwekmiddelen worden meer door jongens dan door meisjes gebruikt.

In het medicatiegebruik heeft zich de afgelopen zes schooljaren geen stijging of daling voorgedaan.

Illegale drugs

Het gebruik van illegale drugs beperkt zich in grote mate tot het gebruik van cannabis. Het gebruik van andere illegale drugs dan cannabis is over het algemeen een marginaal en occasioneel gebeuren. Cannabis daarentegen is een gekend product voor een niet onbelangrijke groep jongeren. Tussen de leeftijd van 14 en 18 jaar stijgt het ooit-gebruik van cannabis van één op de negen naar bijna één op de twee. Meer dan vier op de tien leerlingen die ooit cannabis gebruikten, zijn daar weer mee gestopt. Het gaat hier vooral om experimenteren. Zeven op de tien laatstejaarsgebruikers gebruiken cannabis op occasionele basis. Er zijn opvallend meer jongens dan meisjes die cannabis, zowel occasioneel als regelmatig, gebruiken.

Tussen schooljaar 2000-2001 en schooljaar 2005-2006 is het globale percentage leerlingen dat illegale drugs gebruikt gedaald. Voor cannabis, de meest gebruikte illegale drug, deed zich een daling voor zowel van het ooit-gebruik als van het laatstejaarsgebruik en het regelmatig gebruik. Deze daling kwam het meest tot uiting in de leeftijdscategorie 15-16 jaar en dit bij jongens en bij meisjes.

We zien een duidelijk verschil in cannabisgebruik tussen de drie onderwijsvormen, zelfs na controle op leeftijd: dat ligt het hoogst in het BSO en het laagst in het ASO.

Het gebruik van de andere illegale drugs - een eerder marginaal fenomeen in het secundair onderwijs - is eveneens afgenomen, met name vooral het gebruik van trips en van amfetamines.

Drugpreventie op school: een beleidsmatige aanpak

Omgaan met alcohol en andere drugs blijft een uitdaging voor elke school: optreden bij grensoverschrijdend gedrag en ondersteunen van leerlingen met problemen door alcohol- of ander druggebruik enerzijds, maar anderzijds ook leerlingen aanzetten tot bewust, weloverwogen en verantwoordelijk gedrag. Want alcohol en andere drugs houden, in meerdere of mindere mate, risico's in voor de gezondheid en het welzijn van de leerling en de (school)omgeving én beïnvloeden het functioneren van de leerling op school.
Effectieve drugpreventie vereist dan ook een beleidsmatige aanpak met een werking op verschillende niveaus: consequent regulerend optreden binnen een normatief kader, vroegtijdig interveniëren en aanbrengen van kennis, attitudes en vaardigheden.

Een Drugbeleid Op School (DOS)

Het concept Drugbeleid Op School biedt scholen een concreet handvat voor het beleidsmatig werken rond alcohol- en andere drugs. Een Drugbeleid Op School is opgebouwd rond drie pijlers: ‘regelgeving’, ‘begeleiding’ en ‘educatie & structurele maatregelen’. De drie pijlers zijn belangrijk en complementair. De ene pijler kan de andere niet vervangen. Het succes van het beleid neemt toe naarmate de drie pijlers evenwichtig worden uitgewerkt.

<u>Regelgeving</u>

In deze pijler verduidelijkt de school welk gedrag met betrekking tot drugs en druggebruik verwacht wordt en bakent de school af welk gedrag onaanvaardbaar is. Met andere woorden: wat zijn de regels met betrekking tot bezit, gebruik, onder invloed zijn, delen en dealen van genotmiddelen op school? Gelden dezelfde regels voor de verschillende middelen en voor de verschillende leeftijdsgroepen? Waar en wanneer gelden deze regels? De school bepaalt ook de procedures die gevolgd worden wanneer deze regels worden overschreden. Een duidelijke taakverdeling rond wie reageert en hoe er gereageerd wordt, zorgt voor een transparante en consequente aanpak. Schoolteam, leerlingen en ouders weten waar ze aan toe zijn.

<u>Begeleiding</u>

In deze pijler tekent de school de stappen uit die ondernomen worden wanneer de school bezorgd is over een leerling die minder goed functioneert ten gevolge van drugproblemen. Er wordt stilgestaan bij wie welke taak en rol opneemt bij het opvolgen en het signaleren van

verminderd functioneren, het begeleiden en eventueel doorverwijzen van leerlingen met drugproblemen.

‘Minder functioneren ten gevolge van drugproblemen’ gebruiken we in zeer brede betekenis. Drugbezit of onder invloed zijn op school is slechts één manier waardoor een drugprobleem zich kan manifesteren. Het feit dat een leerling een drugprobleem heeft, kan zich op verschillende manieren uiten: leergedrag (bijvoorbeeld spijbelen), sociaal gedrag (bijvoorbeeld agressie), organisatie (bijvoorbeeld vanalles vergeten), uiterlijk (bijvoorbeeld vlekken op kledij), buitenschools gedrag (bijvoorbeeld stopzetten van hobby), emotie & expressie (bijvoorbeeld nerveus zijn) en lichamelijk voorkomen (bijvoorbeeld onder invloed zijn). Om deze wijzigingen in het globale gedrag en voorkomen van de leerling te kunnen omvatten spreken we over ‘verminderd functioneren'. Door het functioneren van de leerling op te volgen, komen problemen met drugs en druggebruik sneller in het vizier van de school.

Educatie & structurele maatregelen

In de pijler educatie & structurele maatregelen tekent de school een actieplan uit voor het werken aan drugeducatie naar alle leerlingen, ondersteund met structurele maatregelen.

Met dit actieplan zorgt de school voor een continu, effectief preventieaanbod op lange termijn. Bovendien maakt het actieplan het aanbod en de inspanningen van de school ook duidelijk zichtbaar.

Drugeducatie omvat het sensibiliseren en informeren van leerlingen en het werken rond attitudes en vaardigheden. Drugeducatie kan in verschillende vakken aan bod komen of via vakoverschrijdende projecten.

Structurele maatregelen zijn gericht op het creëren van een ondersteunende omgeving voor de leerling(en). Werken aan een ondersteunende schoolomgeving kan door te werken aan een positieve school- en klassfeer, het opstarten en ondersteunen van de leerlingenraad …

Ondersteunings- en opleidingsaanbod

► Voor **ondersteuning bij het uitwerken, optimaliseren en implementeren van een drugbeleid** op maat van uw school, kan u een beroep doen op de regionale preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). De preventiewerker begeleidt de school als coach en treedt op als inhoudelijk deskundige inzake de drugthematiek, de inhoud van het drugbeleid en vormingsmogelijkheden.
Praktische modaliteiten worden steeds in onderling overleg bepaald.

► De regionale preventiewerkers bieden ook **vormingen** aan voor directie, leerkrachten, CLB-medewerkers … om u als school te helpen het drugbeleid concreet in te vullen. Daarbij is er ook aandacht voor netwerking, ondersteuning en vorming van de schoolomgeving (bijvoorbeeld de ouders).
Praktische modaliteiten worden steeds in onderling overleg bepaald.

► Sinds 1999 biedt VAD alle Vlaamse secundaire scholen de mogelijkheid om gratis deel te nemen aan **de leerlingenbevraging**. De leerlingenbevraging is een instrument in het kader van een drugbeleid op school (DOS).
Werken aan een drugbeleid op school impliceert het doorvoeren van een verandering in de school. Of het nu gaat over het bijsturen van een bestaand beleid of de prille ontwikkeling van een drugbeleid, het gaat steeds om een complex proces. Wanneer de school een proces van verandering doorvoert, is het een absolute meerwaarde om de beginsituatie en de specifieke noden en behoeften van de school in kaart te brengen.

De leerlingenbevraging is een instrument op maat van de school dat:

- een situatieschets geeft van het middelengebruik binnen de leefwereld van de leerlingen;
- ondersteuning biedt bij het uitwerken of bijsturen van het drugbeleid door het in kaart brengen van de positieve aspecten, maar ook mogelijke knelpunten en noden op het gebied van regelgeving, begeleiding, educatie en structurele maatregelen;
- de participatie van leerlingen aan het drugbeleid op school verhoogt;
- de dialoog met de verschillende partners (schoolteam, CLB, ouders en leerlingen) stimuleert.

Deelnemende scholen ontvangen een **rapport op maat van de school** en worden uitgenodigd voor een **vorming**.

Contactgegevens regionale preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg

- *Provincie West-Vlaanderen*

Regio Oostende
Middelpunt
CGG Preventie alcohol & drugs West-Vlaanderen
Frère Orbanstraat 143
8400 Oostende
059 50 05 00 / 059 51 27 53
info@middelpunt-wvl.be

Regio Roeselare
Middelpunt
CGG Preventie alcohol & drugs West-Vlaanderen
J. Lagaelaan 21
8800 Roeselare
0051 25 99 30
info@middelpunt-wvl.be

- *Provincie Oost-Vlaanderen*

Regio Gent
CGG Eclips
C.A.T. Preventiehuis
Martelaarslaan 204a
9000 Gent
09 233 58 58
cat.preventiehuis@cggeclips.be

Regio St.-Niklaas
CGG Waas en Dender
Delta
Grote Peperstraat 15
9100 St.-Niklaas
03 760 00 70
delta@ggz.be

- *Provincie Vlaams-Brabant*

Regio Leuven
CGG Vlaams-Brabant Oost
Vital Decosterstraat 86
3000 Leuven
016 32 97 00
preventie@cgg-vbo.be

Regio Brussel-Halle-Vilvoorde
CGGZ Brussel
deelwerking Primavera
de Smet de Naeyerlaan 470
1090 Brussel
02 478 90 90
preventie.primavera@cggz-brussel.be

- *Provincie Antwerpen*

Regio Mechelen
CGG De Pont
Hanswijkstraat 48
2800 Mechelen
015 42 08 32
peter.aertsen@cggdepont.be

Regio Antwerpen
VAGGA – Altox
Ketsstraat 17
2018 Antwerpen
03 235 21 74
drugpreventie.altox@vagga.be

Regio Turnhout
De Meander
CGG Noorderkempen
Parklaan 162
2300 Turnhout
014 47 12 20
de_meander.preventie@telenet.be

- *Provincie Limburg*

C.A.D.-Limburg – Preventie/documentatie
Weg naar As 54 bus 12
3600 Genk
089 32 97 75
info@cadlimburg.be

Leden van VAD met een aanbod op het vlak van preventie

- Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Lucia
  www.apzst-lucia.be

- De Eenmaking-El Wahda-Birlesim
  www.deeenmaking.be

- De drie stromen - Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg
  www.dedriestromen.be

- De Kiem
  www.dekiem.be

- De Sleutel
  www.desleutel.be

- Federatie Sobriëtas vzw
  Naamsesteenweg 575, 3001 Heverlee

- Katarsis
  www.katarsis.be

- Kompas vzw
  www.kompasvzw.be

- Leefsleutels vzw
  www.leefsleutels.be

- MSOC Oostende
  www.oostende.be

- In Petto
  www.inpetto-jeugddienst.be

- Provinciaal Intergemeentelijk Samenwerkingsverband voor Aanpak van Drugmisbruik
  www.pisad.be

- Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen, Tienen
  www.alexianentienen.be

- Psychiatrisch Ziekenhuis Heilige Familie, Kortrijk
  www.pzhfamilie.be

- Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Franciscus, Velzeke
  www.sint-franciscus.be

- Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Norbertus, Duffel
  www.pz-duffel.be

- Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen (SODA)
  Van Immerseelstraat 11-23, 2018 Antwerpen

- Studie- en Aktiecentrum voor Maatschappelijke Welzijnszorg (SAW)
  Moorkensplein 14, 2140 Borgerhout

- De Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) waaraan de regionale preventiewerkers verbonden zijn.

Materiaal

Beleidsgeoriënteerd materiaal

Om het beleidsmatig werken rond alcohol en andere drugs te ondersteunen, werkte VAD een aantal publicaties uit. Naast een draaiboek rond het procesmatig ontwikkelen van een drugbeleid is er in deze publicaties ook aandacht voor juridische informatie, een overzicht van hulpverleningsmogelijkheden, informatie over de evolutie in het middelengebruik van leerlingen …

- **Draaiboek Drugbeleid Op School.**

Drugbeleid Op School (DOS) is een concept, geïntroduceerd begin jaren ’90, dat scholen ondersteuning biedt bij het planmatig omgaan met het alcohol- en drugthema. Doorheen de jaren werd het concept verder uitgepuurd en aangevuld, in antwoord op veranderingen in het maatschappelijk gebeuren waarbinnen de school zich situeert. Best-practice-ervaringen, ondersteund door evidence-based onderzoek, resulteerden in een nieuw ‘Draaiboek voor een Drugbeleid Op School’. Het draaiboek is opgevat als handleiding voor preventiewerkers, CLB-medewerkers, gezondheidscoördinatoren … die scholen willen ondersteunen bij het uitwerken van een drugbeleid.

Draaiboek Drugbeleid Op School. Bestelcode PUB 39, € 10.

- **Juridische handvatten voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs op school.**

De publicatie wil op een beknopte manier een juridische wegwijzer zijn voor het omgaan met alcohol en andere drugs op school: welke stappen kan, mag en moet de school zetten? Volgende aspecten komen onder meer aan bod: wetgeving over alcohol en andere drugs, regelgeving op school, beroepsgeheim, schuldig verzuim, contacten met ouders, drugcontroles … Deze juridische handvatten zijn een reflectiedocument voor directie, leerkrachten, CLB-medewerkers, preventiewerkers en andere betrokkenen bij het schoolgebeuren.

Juridische handvatten. Bestelcode ONB01, € 7,50.

- **Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school: syntheserapport.**

Sinds 1999 bevraagt VAD leerlingen uit het secundair onderwijs over hun druggebruik, vrijetijdsbesteding, het drugbeleid op hun school … Jaarlijks bundelt VAD deze gegevens in een syntheserapport. Dat rapport schetst een beeld van de evolutie in middelengebruik, de motieven voor het (niet) gebruiken van illegale drugs … Tussen januari 1999 en juni 2006 hebben al 707 scholen en 332.737 leerlingen deelgenomen aan de leerlingenbevraging. Het meest recente syntheserapport gaat over het schooljaar 2005-2006.

Syntheserapport schooljaar 2005-2006. Bestelcode ONV01, € 7,50.

- **Drugbeleid op school. Een kwalitatieve implementatiestudie. (UGent, 2004)**

In opdracht van VAD analyseerde prof. dr. Lea Maes het drugbeleid in zeven secundaire scholen via gesprekken met directies, leerkrachten, leerlingen, ouders en medewerkers van de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Hiervoor werd een kwalitatieve onderzoeksmethode gehanteerd die toelaat zowel processen binnen de scholen als over de scholen heen te beschrijven. Ook de inhoud van en de betrokkenen bij het drugbeleid evenals de verankering van het drugbeleid in het algemene beleid van de school werden onder de loep genomen.

Rapport Drugbeleid Op School. Bestelcode ONV03, € 7,50.

- **Doorverwijsgids**

Wanneer een leerling problemen heeft door drugs of druggebruik kan externe hulpverlening noodzakelijk zijn. De doorverwijsgids geeft een overzicht van het hulpverleningsaanbod van de VAD-leden, met beknopte info per dienst/centrum. U kan de doorverwijsgids ook digitaal raadplegen of downloaden.

http://www.vad.be/aanbod/doorverwijzen/doorverwijsgids/index.html

VAD-Doorverwijsgids. Bestelcode ALF02, ≤ 5 ex gratis, > 5 ex. € 2 per gids.

- **Basisprincipes voor (drug)preventie in de basisschool.**

De brochure staat stil bij volgende vragen: is drugpreventie in het lager onderwijs zinvol? Hoe kan preventie aansluiten bij de leefwereld van kinderen? Stopt preventie bij de klasdeur of de schoolpoort?

Basisprincipes voor drugpreventie in de basisschool. Bestelcode ONB02, € 4.

<u>Didactisch materiaal</u>

Leerlingen aanzetten tot bewust, weloverwogen en verantwoordelijk gedrag is een belangrijke doelstelling van drugpreventie op school. Het sensibiliseren en informeren van leerlingen en het werken rond vaardigheden en attitudes staan hierbij centraal.

Beschikken over correcte informatie en sterke methodieken vormen een ruggensteun wanneer u met leerlingen aan de slag wil gaan met de alcohol- en drugthematiek. Leerlingen weten een en ander over drugs en hebben soms bepaalde ervaringen, maar vaak gaat het om verkeerde of gekleurde informatie. Het is belangrijk hen te helpen mythes te doorprikken.

- **Maat in de shit**

Lespakket
'Maat in de shit' is een lespakket om met leerlingen tweede graad secundair onderwijs te werken rond cannabis. Het pakket bestaat uit één leerkrachtenhandleiding, tien leerlingenbrochures, tien flyers voor de leerlingen en twee affiches. De invalshoek 'vriendschap en relaties' maakt het mogelijk een brug te slaan tussen werken rond de cannabisthematiek enerzijds en een bredere aanpak, gericht op het ondersteunen van normen en vaardigheden anderzijds. De lerarenhandleiding 'Maat in de shit' bevat tal van methodieken rond communicatievaardigheden en beschermende sociale normen. Voor een optimaal gebruik van het lespakket organiseert VAD vormingen 'Maat in de shit'. Deelnemers aan die vorming ontvangen het lespakket gratis.

Een uitgave van CAT Infopunt – deelwerking CGG Eclips vzw en VAD vzw, mogelijk gemaakt door CERA.

Brochure
Rode draad doorheen de brochure is het verhaal van Tom en Lisa. Lisa beleeft een situatie die heel wat jongeren aanspreekt:'Mijn vriend Tom heeft problemen met cannabis, wat kan ik doen?' Jongeren worden uitgedaagd om na te denken over cannabis, cannabisgebruik en het omgaan met een gebruikende vriend(in).
Er wordt objectieve informatie aangereikt, handvatten en tips voor het (h)erkennen van en reageren op probleemsituaties, informatie over organisaties waar jongeren terecht kunnen met al hun vragen…
De brochure maakt deel uit van het lespakket 'Maat in de shit'.

Maat in de shit (brochure) Bestelcode ONF01, € 0,30

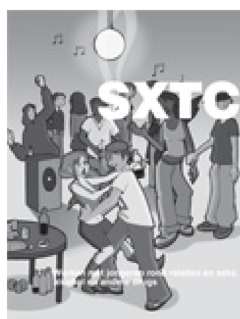

Flyer

Centraal uitgangspunt is de vraag die heel wat jongeren aanspreekt: ‘Wat kan ik doen als een van mijn vrienden problemen heeft met cannabis?’ De flyer biedt jongeren concrete communicatietips om te praten met een vriend die in de problemen zit. De flyer maakt deel uit van het lespakket ‘Maat in de shit’.

Maat in de shit (flyer) Bestelcode ONF02, € 0,10

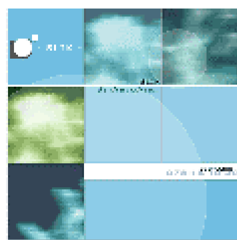
- **SXTC : werken met jongeren rond relaties en seks, alcohol en andere drugs**

SXTC is een werkmap om met jongeren (14-18 jaar) aan de slag te gaan rond de link tussen de thema's relaties & seksualiteit, alcohol & drugs. Tot op heden werden deze thema's vooral afzonderlijk behandeld. Toch is er een duidelijke link tussen beide. Een voorbeeld: jongeren maken soms keuzes op relationeel gebied onder invloed van alcohol. Het is belangrijk om met jongeren hierrond te werken, zonder deze thema's vanuit een problematische invalshoek te benaderen maar vertrekkend van herkenbare situaties. De SXTC-map biedt naast methodieken op maat van de leerlingen ook de nodige achtergrondinformatie en praktische tips om met deze thema's aan de slag te gaan.

SXTC. Bestelcode PUB43, € 2,50.

- **Slik**

De cd-rom slik geeft productinfo op maat van jongeren en kadert drugs in een ruimer maatschappelijk en historisch perspectief. Het wetgevende aspect komt daarbij uitvoerig aan bod. Een drugquiz test de kennis en een drugwoordenboek verduidelijkt het jargon. Korte leesstukjes worden afgewisseld met auditieve tekstfragmenten en videofilmpjes.

Slik. Bestelcode ALD03, € 10.

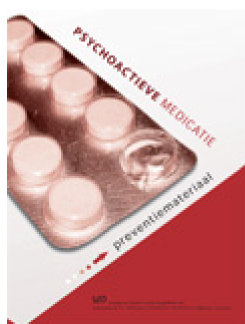
- **Jongeren, alcohol en drugs. Boeken, video's, spelmateriaal en lespakketten.**

Deze inventaris biedt een overzicht van lespakketten, spelmateriaal, video's en jeugdboeken voor wie met jongeren rond alcohol en andere drugs wil werken. Per materiaal is er een fiche met inhoudelijke, methodische en praktische informatie.

Inventaris jongeren, alcohol en drugs. Bestelcode JEB05, € 7,50.

- **Preventiemateriaal psychoactieve medicatie**

Deze inventaris biedt een overzicht van preventiemateriaal rond psychoactieve geneesmiddelen. De inventaris bestaat uit twee delen: het eerste deel bevat brochures en folders, het tweede deel bevat spelmateriaal en lespakketten. Alle materialen worden beknopt beschreven op een fiche met inhoudelijke, methodische en praktische informatie.

Preventiemateriaal psychoactieve medicatie. Bestelcode PUB40, € 7,50.

- **Drugs ingeblikt**

Drugs ingeblikt is een werkvorm met foto's en stellingen over drugs. Vier reeksen van telkens acht foto's en stellingen belichten verschillende aspecten van de drugproblematiek: 'visie op drugpreventie', 'jongeren en drugs', 'drugs in de sociale context', 'genieten' en 'recht op roes'.

Drugs ingeblikt. Bestelcode ALD01, € 10.

- **Drugs Etc.**

Drugs Etc. is een totaalpakket met informatie over alle drugs: alcohol, cannabis, cocaïne, gokken, GHB en ketamine, heroïne, lsd, psychoactieve medicatie, smartdrugs, speed, vluchtige snuifmiddelen en XTC. De geschiedenis van middelengebruik en gokken, cijfergegevens, problematisch en niet-problematisch gebruik, beleid en wetgeving, preventie, vroeginterventie, hulpverlening en harm reduction komen aan bod. Het pakket bevat folders met beknopte productinfo, fact sheets, een cd-rom met uitgebreide beeldbank van alle producten en manieren van gebruik …

Info- en trainingspakket Drugs Etc. Bestelcode SET 16, € 25

- **Drugs Etc. Kaartspel**

Dit kaartspel maakt drugs bespreekbaar. Het is een werkvorm die bestaat uit vijf soorten spelkaarten: productkaarten (naam van de drug, voorbeelden en jargon), effectkaarten (over kortetermijn-effecten, duur en wijze van gebruik), risicokaarten (over mogelijke gevolgen bij zwaar en regelmatig gebruik), juridische kaarten (over de wet) en gebruikerskaarten (profielschets van de typische gebruiker). Bedoeling is om de kaarten aan elkaar te koppelen. Het spel is best bruikbaar in kleinere groepen. Het bevat een handleiding met speltips en achtergrondinformatie.

Kaartspel Drugs Etc. Bestelcode PRI14, € 5.

- **Dr. T Hacé's wietenschap**

Met deze affiche kan je leerlingen op een humoristische manier informeren over de effecten van cannabis.

Affiche Dr. T Hacé's wietenschap. Bestelcode DLP06, € 1.

- **Informatie voor jongeren. Over gokken en verslaving.**

Deze brochure voor jongeren bevat informatie over de verschillende soorten gokspelen (automaten, paardenrennen, loterijen, casino's ...), de risico's van gokken, het herkennen van een gokverslaving en hulpverlening bij gokproblemen.

Informatie voor jongeren. Over gokken en verslaving. Bestelcode GOK01, € 1,25.

- **Meest gestelde vragen: Cannabis | Cocaïne | Speed | Drugs en de wet | Combigebruik**

'Meest gestelde vragen' is een reeks van folders waarin, zoals de titel stelt, de meest gestelde vragen bij de Druglijn over onder andere een bepaald product, over het combineren van verschillende producten en over de wet worden beantwoord. De folders zijn apart verkrijgbaar.

Folders Meest gestelde vragen. € 0,40 per folder.

Bestelcodes:	*Cannabis*	*DLF04*
	Cocaïne	*PRI03*
	Speed	*PRI10*
	Drugs en de wet	*DLF05*
	Combigebruik	*DLF17*

Informatieve en sensibiliserende websites

Om leerlingen te sensibiliseren en te informeren kan u ook gebruikmaken van de campagnes en websites die VAD ontwikkelde.

- **www.druglijn.be**

Op de website van de Druglijn vind je uitgebreide productinformatie over alcohol en andere drugs. Per product wordt stilgestaan bij de effecten, risico's, manieren van gebruik …
Er wordt tevens antwoord gegeven op vragen die vaak terugkeren: wat is het verschil tussen 'stoned' en 'high' zijn, is een joint gezonder dan een gewone sigaret …
Bij de DrugLijn kan iedereen (leerkrachten, leerlingen, ouders …) ook terecht voor een anoniem, objectief en vertrouwelijk gesprek (T 078 15 10 20) of men kan mailen via www.druglijn.be/contact.

U kan ook (in beperkte oplage) gratis affiches, flyers en postkaarten verkrijgen om de DrugLijn bekend te maken bij uw leerlingen.

Affiche 'ff updaten'. Bestelcode SET06, ≤ 2 sets van drie affiches gratis, > 2 sets € 1,50 per set.
Flyer De Druglijn. Bestelcode DLF12, ≤ 50 ex gratis, > 50 ex. € 0,15 per flyer.

- **www.acoolworld.be**

Deze site wil jongeren (10-14 jarigen) informeren en laten communiceren over alcohol en hen stimuleren om op een meer bewuste manier met alcohol om te gaan. De centrale boodschap is dat alcohol geen must is en het kan ook cool zijn om geen alcohol te drinken. Bij de website hoort ook een wedstrijd en materiaal: stickers, affiche, postkaart … Je kan dit materiaal (in beperkte oplage) gratis bestellen.

Affiche acoolworld. Bestelcode ALP05, ≤ 5 ex gratis, > 5 ex. € 0,50 per affiche.
Postkaart acoolworld. Bestelcode ALG05, ≤ 50 ex gratis, > 50 ex. € 0,10 per postkaart.

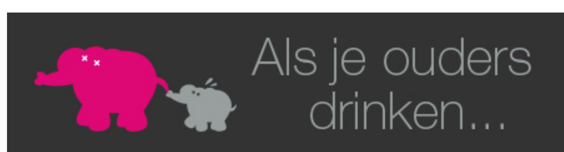
- **www.gratisdrank.be**

Gratis drank is een website voor jongeren (+ 16 jaar). Deze site met Cowboy Henk als centrale figuur, wil jongeren op een humoristische manier aan het denken zetten over hun alcoholgebruik. De nadruk ligt op de kortetermijngevolgen van overmatig alcoholgebruik. Ook bij deze website hoort materiaal (affiches, postkaart, stickers …) dat in beperkte oplage gratis besteld kan worden.

Affiche Gratis Drank. Bestelcode ALP07, $\leq$ 5 ex gratis, $>$ 5 ex. € 1 per affiche.
Postkaart Gratis Drank. Bestelcode ALG11, $\leq$ 50 ex gratis, $>$ 50 ex. € 0,10 per postkaart.

- **www.alsjeoudersdrinken.be**

'Als je ouders drinken' wil het taboe rond drinkende ouders doorbreken en wijst 'kinderen van' (-18 jaar) de weg naar meer informatie en hulp. Bij de website hoort ook materiaal: een affiche (in beperkte oplage gratis), een folder voor kinderen en jongeren (-18jaar), een CD-rom voor eerstelijnshulpverleners, een lijst met doorverwijsadressen waar kinderen en jongeren verder terechtkunnen voor advies en hulp.

Affiche als je ouders drinken. Bestelcode ALG26, $\leq$ 5 ex gratis, $>$ 5 ex. € 1 euro per affiche.

Ouders en andere opvoeders

Ouders zijn een belangrijke partner van de school bij het preventief werken rond alcohol en andere drugs. Maar ook wanneer een leerling de grenzen van de school overtreedt of problemen heeft door druggebruik, is het belangrijk de ouders hierbij te betrekken. Ouders hebben zelf ook vaak heel wat vragen en zorgen over alcohol en andere druggebruik.VAD ontwikkelde een aantal publicaties voor ouders en andere opvoeders. Ouders kunnen met hun vragen ook steeds terecht bij de DrugLijn (www.druglijn.be / T 078 15 10 20).

- **Tieners, alcohol en drugs. Informatie voor ouders van 10- tot 12-jarigen.**

Wanneer mag mijn zoon zijn eerste pint drinken? Heeft het zin om met mijn kind over drugs of alcohol te praten? En hoe begin ik daar best aan? Wat moet ik daar zelf over weten? Ik bent niet zo'n prater, wat kan ik als ouder nog doen? Ik rook, hoe kan ik het dan mijn dochter verbieden? Deze brochure geeft informatie, advies en tips.

Tieners, alcohol en drugs. Bestelcode ALR03, € 0,40.

- **Jongeren en druggebruik. Een leidraad voor ouders.**

Deze brochure biedt ouders van adolescenten informatie over de verschillende soorten middelen en antwoorden op verschillende andere vragen in verband met druggebruik. De brochure kan gedownload worden via http://webid23.siskin.cipal.com/preventie/documenten/ouderbrochure.pdf

- **Meest gestelde vragen. Mijn kinderen en drugs. Als ze maar clean zijn?**

Deze folder is bedoeld voor ouders, en is opgesteld rond volgende vragen: Kan ik gebruik herkennen? Hoe reageer ik als ouder? Kan ik erger voorkomen? Waarom gebruikt mijn kind? Mijn kind ziet geen probleem in zijn gebruik, wat dan?

Folder Mijn kinderen en drugs. Bestelcode DLF03, € 0,40.

- **Meest gestelde vragen. Drugs en urinetesting.**

Drugs en urinetesten is een folder voor ouders waarin vragen rond drugtesten beantwoord worden: Hoe wordt urine getest? Welk resultaat kan een urinetest geven? Is een urinetest 100% betrouwbaar? Ik ken de resultaten, wat nu? Biedt een urinetest oplossingen bij druggebruik? Is er een alternatief?

Folder Drugs en urinetesten.Bestelcode DLF13, € 0,40.

- **Ouder zoekt info.**

Deze folder, bedoeld voor ouders, geeft een overzicht van folders en brochures voor ouders en andere opvoeders over drugs en drugpreventie. Deze folder is in beperkte oplage gratis te bestellen.

Folder Ouder zoekt info. Bestelcode ALR07, ≤ 50 ex gratis, > 50 ex. € 0,10 per folder.

- **Alcohol en drugs. Aandacht voor ouders en gezin.**

Deze infofiche geeft een overzicht van het ondersteuningsaanbod op het vlak van alcohol en andere drugs voor ouders: folders, brochures, vormingen, begeleiding … Deze infofiche is bedoeld voor CLB-medewerkers of andere sleutelfiguren die ouders ondersteunen.

Infofiche alcohol en drugs. Bestelcode ALR06. ≤ 50 ex gratis, > 50 ex. € 0,10 per infofiche.

- **Lindestraat 14. Materiaal voor een vormingsavond voor ouders over druggebruik bij jongeren.**

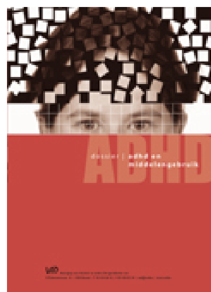
Lindestraat 14 is een didactisch pakket met video, bedoeld voor sleutelfiguren die een vormingsavond willen geven voor ouders over druggebruik bij adolescenten die al dan niet met drugs experimenteren. Bedoeling is het thema drugs en de bezorgdheid erover bespreekbaar te maken. Ouders krijgen een eerste aanzet over hoe ze met de thematiek in het gezin kunnen omgaan.

Lindestraat 14 (met video). Bestelcode SCD01, € 25.

Achtergrondinformatie

Om preventief te werken rond alcohol en andere drugs, moet u zeker geen drugexpert zijn. Wie zich toch wil verdiepen in het thema en meer wil weten over middelengebruik en ADHD of op zoek is naar objectieve en betrouwbare productinformatie, kan enkele uitgebreidere dossiers raadplegen.

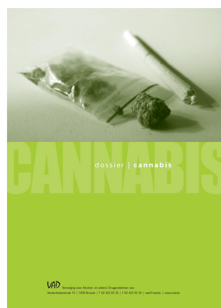
- **ADHD en middelengebruik**

Dit dossier bevat een waaier aspecten die verband houden met ADHD en middelengebruik, voornamelijk gebaseerd op een uitgebreid literatuuronderzoek. Eerst wordt stilgestaan bij de fenomenen op zich: ADHD, de behandeling ervan (met aandacht voor de medicinale piste) en problematisch middelengebruik. Voorts worden de linken tussen die elementen blootgelegd. Jongeren met ADHD vertonen bijvoorbeeld een hoger risico op problematisch middelengebruik. Er wordt gezocht naar verklaringen en achterliggende of intermediërende oorzaken.

Dossier ADHD en middelengebruik. Bestelcode PUB24, € 7,50.

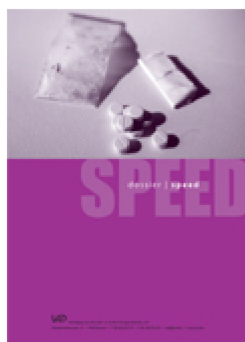
- **Cannabis**

Cannabis - het meest gebruikte illegale product - stond de voorbije jaren regelmatig in de belangstelling, zowel in de media als in de politiek. Dit dossier geeft een actueel overzicht van de wetenschappelijke bevindingen.

Dossier cannabis. Bestelcode ADD03, € 7,50.

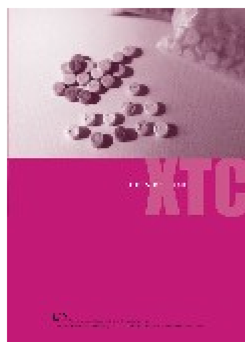
- **Speed**

Na cannabis is speed de meest gebruikte illegale drug in Vlaanderen. Ruim één op de tien vragen aan de DrugLijn gaat over speed. Dit dossier beperkt zich, zoals de naam al zegt, tot de illegale amfetamines ('speed'). Het dossier bevat informatie over de historiek en de prevalentie van speedgebruik, de context van gebruik en gebruikersprofielen, de farmacologie, de effecten en de risico's op korte en lange termijn, evidence-based-behandelmethoden voor speedafhankelijkheid (inclusief een beslissingsboom) en harm-reductionmaatregelen.

Dossier speed. Bestelcode PUB31, € 7,50.

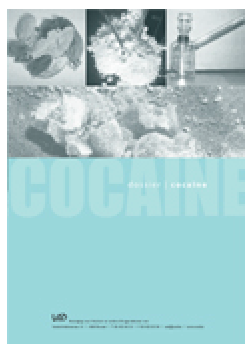
- **XTC**

Het dossier XTC bevat een literatuurstudie over de populaire dansdrug XTC en verwoordt de visie van de gespecialiseerde alcohol- en drugsector. De volgende items komen, onder andere, aan bod: historiek, farmacologie, risico's en setting.

Dossier XTC. Bestelcode PUB22, € 7,50.

- **Cocaïne**

Cocaïne is niet langer een exclusief product dat gebruikt wordt door intellectuelen en de rijke jetset. Coke wordt meer en meer gesignaleerd als nieuwe partydrug. Het dossier schetst deze evolutie, geeft duiding bij allerhande cocaïnegerelateerde begrippen en gaat dieper in op de farmacologische aspecten van cocaïne, de effecten en risico's van het product en de context van cocaïnegebruik. Verder komen ook de prijs en de kwaliteit van cocaïne aan bod evenals epidemiologische gegevens. Ten slotte wordt er aandacht besteed aan de behandeling van cocaïneafhankelijke gebruikers en aan harm reduction.

Dossier cocaïne. Bestelcode PUB34, € 7,50.

- **Smartdrugs**

Smartdrugs is een relatief nieuw begrip, dat vaak verwarring opwekt omdat concepten als ecodrugs, smartdrugs, energy drinks, smart drinks ... door elkaar worden gebruikt. Bovendien wordt 'smart' dikwijls gebruikt als synoniem voor veilig, gezond en onschadelijk. Dit dossier klaart de begripsverwarring uit, schetst het wettelijke kader en de maatschappelijke context en plaatst de verschillende producten en de risico's ervan in een juist perspectief.

Dossier smart drugs. Bestelcode ADD02, € 7,50.